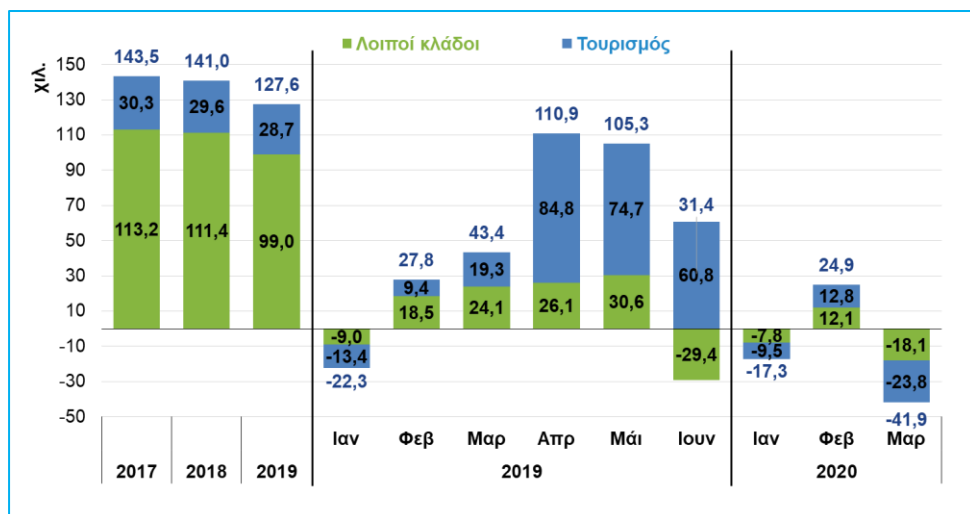

Ισοζύγιο προσλήψεων - αποχωρήσεων
(ΕΡΓΑΝΗ, Μαρ. 2020)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βασικοί δείκτες	9
Οικονομικό κλίμα	10
Απασχόληση, τιμές, αμοιβές	11
Βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες	12
Εξαγωγές, τουρισμός	13

**ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**
Μιχάλης Μασουράκης

Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr

T: +30 211 500 6104

Θανάσης Πρίντσιπας

Senior Advisor

E: printsipas@sev.org.gr

T: +30 211 500 6176

Ηρθε η ώρα για επανεκκίνηση της οικονομίας με τολμηρές αποφάσεις

Η επιτυχής αντιμετώπιση της κρίσης του κορωνοϊού μέχρι σήμερα έχει τονώσει τις προσδοκίες των πολιτών ότι η σταδιακή άρση του lockdown τους επόμενους μήνες θα είναι εξίσου επιτυχής. Θα πρέπει, ωστόσο, να γίνει κατανοητό ότι η βαθιά ύφεση που με περισσή ευκολία προβλέπει το ΔΝΤ για την Ελλάδα (**Δ01**), μπορεί στο τέλος να γίνει μια αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Επιχειρήσεις και εργαζόμενοι ενσωματώνουν στις ενέργειές τους μια παρατεταμένη απώλεια οικονομικής δραστηριότητας, και όχι μια προσωρινή και μάλλον αναστρέψιμη εξέλιξη. Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις θα τείνουν να αναβάλλουν τις επενδύσεις τους, μια και το επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας θα είναι χαμηλότερο στο τέλος του 2021 απ' ότι ήταν το 2019, σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΔΝΤ. Αντίστοιχα, οι εργαζόμενοι θα αρχίσουν να μετριάσουν την κατανάλωσή τους, βλέποντας την αδυναμία των επιχειρήσεων να διατηρήσουν ακόμη και τις ακόμα αδύναμες και στα αρχικά τους στάδια συνθήκες ανάκαμψης που επικρατούσαν πριν την κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού, και τους περιορισμένους πόρους που μπορεί να διαθέσει το κράτος για τη στήριξη των εισοδημάτων και της απασχόλησης.

Δ01: Προβλέψεις Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF, [World Economic Outlook, 14 April 2020](#))

	ΑΕΠ (ετήσια % μεταβολή)			Ανεργία (% του εργατικού δυναμικού)			Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Ευρωζώνη	1,2	-7,5	4,7	7,6	10,4	8,9	2,7	2,6	2,7
Ελλάδα	1,9	-10,0	5,1	17,3	22,3	19,0	-2,1	-6,5	-3,4
Ιταλία	0,3	-9,1	4,8	10,0	12,7	10,5	3,0	3,1	3,0
Ισπανία	2,0	-8,0	4,3	14,1	20,8	17,5	2,0	2,2	2,4
Γαλλία	1,3	-7,2	4,5	8,5	10,4	10,4	-0,8	-0,7	-0,6
Γερμανία	0,6	-7,0	5,2	3,2	3,9	3,5	7,1	6,6	6,7
Ην. Βασίλειο	1,4	-6,5	4,0	3,8	4,8	4,4	-3,8	-4,4	-4,5
ΗΠΑ	2,3	-5,9	4,7	3,7	10,4	9,1	-2,3	-2,6	-2,8
Ιαπωνία	0,7	-5,2	3,0	2,4	3,0	2,3	3,6	1,7	1,9
Κίνα	6,1	1,2	9,2	3,6	4,3	3,8	1,0	0,5	1,0

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΧΟΡΗΓΙΑ:

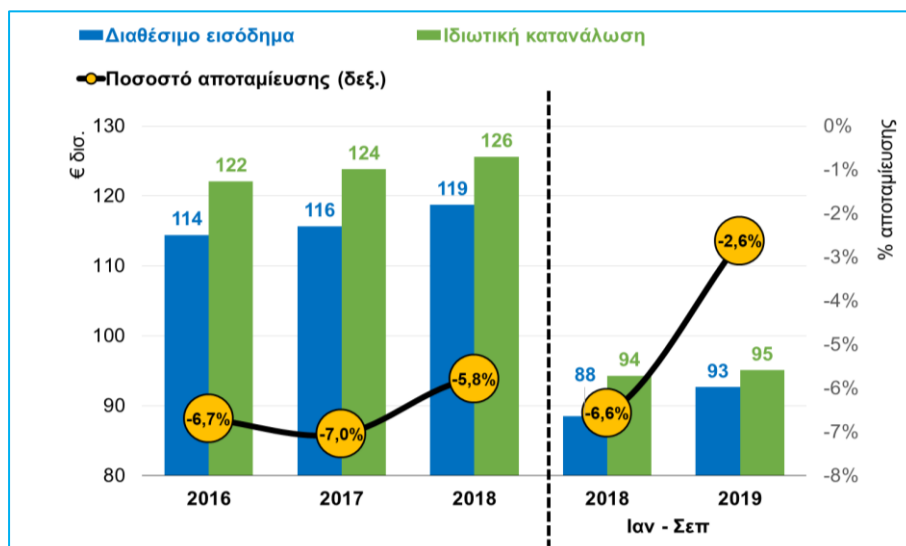
Στο πρώτο 9μηνο του 2020, η ύφεση θα είναι βαθιά. Εάν, όμως, δεν υπάρξει ταχεία ανάκαμψη από εκεί και πέρα, υπεραντισταθμίζοντας μάλιστα τις όποιες απώλειες στη συνέχεια και μέχρι το τέλος του 2021, τότε η κρίση θα έχει οδυνηρές συνέπειες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στο πρώτο 9μηνο του 2020, η ύφεση θα είναι βαθιά. Εάν, όμως, δεν υπάρξει ταχεία ανάκαμψη από εκεί και πέρα, υπεραντισταθμίζοντας μάλιστα τις όποιες απώλειες στη συνέχεια και μέχρι το τέλος του 2021, τότε η κρίση θα έχει οδυνηρές συνέπειες. Ας μην ξεχνάμε, ότι η κοινωνία μας έχει ήδη βιώσει τη μεγάλη ύφεση της μείωσης του ΑΕΠ κατά 25% στα χρόνια της οικονομικής κρίσης, όταν οι πολίτες για να διατηρήσουν την κατανάλωσή τους σε όσο το δυνατόν αξιοπρεπή επίπεδα και να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, άρχισαν να μειώνουν τις συσσωρευμένες αποταμιεύσεις τους και να εκποιούν περιουσιακά στοιχεία.

Σημειώνεται ότι η αποταμίευση των νοικοκυριών είναι ακόμη σε αρνητικά επίπεδα, αν και η ανάκαμψη της οικονομίας τα προηγούμενα χρόνια βελτίωνε συνεχώς την αποταμιευτική συμπεριφορά (Δ02). Η αναστροφή αυτής της πορείας, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού και των μέτρων lockdown της οικονομίας, που λαμβάνονται για την ελαχιστοποίηση των απωλειών ανθρώπινης ζωής, μπορεί να οδηγήσει σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα αρνητικής αποταμίευσης. Αυτό θα συμβεί αν τα νοικοκυριά επιχειρήσουν να μειώσουν την κατανάλωσή τους λιγότερο απ' όσο μειώνεται το διαθέσιμό τους εισόδημα, μειώνοντας ακόμη ταχύτερα τις συσσωρευμένες αποταμιεύσεις τους. Λογικά, όμως, θα έπρεπε να κάνουν το ακριβώς αντίθετο, ώστε να ξαναχτίσουν τις αποταμιεύσεις τους, για προληπτικούς λόγους, σε κάποιο υψηλότερο επίπεδο ασφαλείας. Αυτό θα επέβαλλε το πρωτοφανές φαινόμενο της πανδημίας του κορωνοϊού και των υφιστάμενων επιπτώσεων που ασκεί, και του φόβου και της αβεβαιότητας που το συνοδεύει.

Ταυτόχρονα, η στήριξη του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών επιχειρείται με μείωση της δημόσιας αποταμίευσης (ελλειμματική δημοσιονομική διαχείριση), με αποτέλεσμα τη μείωση της συνολικής αποταμίευσης, περιλαμβανομένων και των κερδών των επιχειρήσεων που θα μειωθούν. Συνεπώς, με μειωμένη εθνική αποταμίευση, η αύξηση των επενδύσεων απαιτεί αυξημένες ξένες αποταμιεύσεις (μεγαλύτερο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών). Αυτό, βεβαίως, δεν μπορεί να συνεχισθεί παρά μόνο για κάποιο σύντομο χρονικό διάστημα, καθώς το ήδη υφιστάμενο δημόσιο χρέος είναι τεράστιο. Και η προσθήκη μη παραγωγικού χρέους, για την αύξηση της κατανάλωσης και όχι των επενδύσεων, τείνει να επιβραδύνει τη μακροχρόνια ανάπτυξη και να δημιουργεί προσδοκίες για αδυναμία εξυπηρέτησης του χρέους.

Δ02: Διαθέσιμο εισόδημα, κατανάλωση και ποσοστό αποταμίευσης νοικοκυριών (ΕΛΣΤΑΤ, Γ' 3μηνο 2019)

Η αποταμίευση των νοικοκυριών είναι ακόμη σε αρνητικά επίπεδα, αν και η ανάκαμψη της οικονομίας τα προηγούμενα χρόνια βελτίωνε συνεχώς την αποταμιευτική συμπεριφορά. Η αναστροφή αυτής της πορείας, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού και των μέτρων lockdown της οικονομίας, που λαμβάνονται για την ελαχιστοποίηση των απωλειών ανθρώπινης ζωής, μπορεί να οδηγήσει σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα αρνητικής αποταμίευσης.

Υπό το φως αυτών των δεδομένων, επιβάλλεται η όσο το δυνατόν ταχύτερη επαναφορά της οικονομικής δραστηριότητας σε όσο το δυνατόν πιο κανονικές συνθήκες, σαφώς με συμμόρφωση στα υγειονομικά πρωτόκολλα, αναλαμβάνοντας, όμως, λελογισμένους κινδύνους και έχοντας πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι πρόκειται για μια διαδικασία μάθησης από τα σφάλματα, που γίνονται. Είναι σημαντικό ότι οι πολίτες, σε μια ασυνήθιστα σπάνια άσκηση ευπείθειας, συνεργάστηκαν με τις αρχές, στη μεγάλη πλειοψηφία τους, για την εφαρμογή του προγράμματος lockdown της οικονομίας. Και θα συνεχίσουν να το κάνουν και στα στάδια άρσης των περιορισμών, εφόσον επιβεβαιώνονται οι προσδοκίες τους για μια ασφαλή μετάβαση στη μετά τον κορωνοϊό εποχή, χωρίς αδικαιολόγητες οικονομικές θυσίες.

Η έγκαιρη εφαρμογή των μέτρων περιορισμού της εξάπλωσης της πανδημίας του κορωνοϊού στην Ελλάδα (Δ03), καθώς και η επιτυχία ως προς το αποτέλεσμα, τονίζεται από διεθνείς οργανισμούς. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Bridge Tank ([Flattering the curve – A pan-European comparative analysis of the COVID-19 outbreak](#), Απρ. 2020), στην Ελλάδα χρειάστηκαν 19 ημέρες για να διπλασιαστεί ο αριθμός των κρουσμάτων τέσσερις εβδομάδες μετά τον εντοπισμό των πρώτων 100 κρουσμάτων COVID-19, έναντι 4,6 ημέρες στο Ηνωμένο Βασίλειο, 5,1 ημέρες στη Γαλλία και την Ισπανία και 5,4 ημέρες στην Ιταλία και τη Γερμανία (Δ04). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να καταφέρει με επιτυχία να συγκρατήσει τον αριθμό των κρουσμάτων και των θανάτων από τη νόσο COVID-19 στο χαμηλότερο επίπεδο από τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης και των ΗΠΑ (Δ05 και Δ06).

Δ03: Αριθμός ημερών που μεσολάβησαν από την καταγραφή των πρώτων τριών θανάτων από COVID-19 και από τη λήψη μέτρων ([POLITICO](#), [How Portugal Became Europe's coronavirus exception](#), 14 Απρ. 2020)

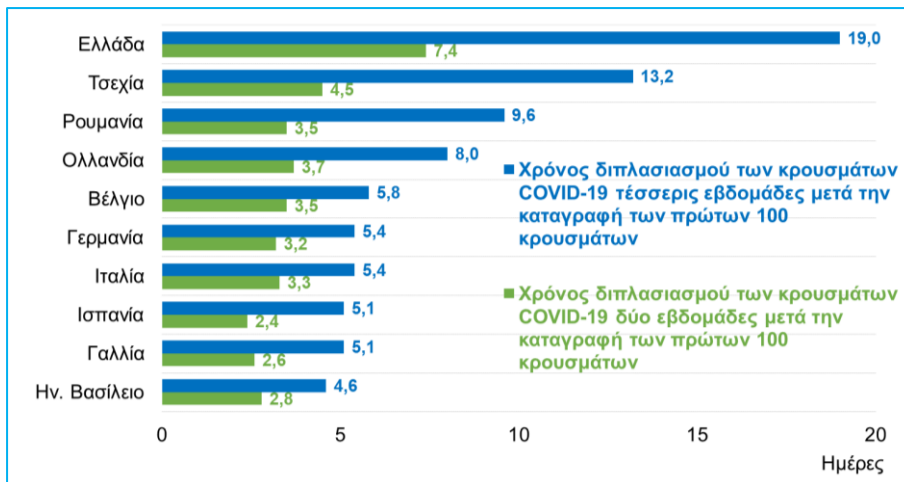
	Ματαίωση εκδηλώσεων	Κλείσιμο σχολείων	Κλείσιμο μη απαραίτητων καταστημάτων	Απαγόρευση άσκοπων μετακινήσεων	Κλείσιμο συνόρων	Παύση μη απαραίτητης παραγωγής	Ημερομηνία καταγραφής 3ου θανάτου
Ιταλία	9	9	14	14		30	25-Φεβ
Γαλλία	0	13	11	14			3-Μαρ
Ισπανία	4	9	9	10	10	23	6-Μαρ
Ην. Βασίλειο	8	14	12	15			9-Μαρ
Βέλγιο	2	3	5	5	8		12-Μαρ
Γερμανία	8	3		9	4		12-Μαρ
Ελλάδα	0	0	1	8	0		15-Μαρ
Πολωνία	0	1	0	10	0		15-Μαρ
Σουηδία	0						16-Μαρ
Αυστρία	0	0	0	0			17-Μαρ
Πορτογαλία	0	0	0	0	0		20-Μαρ
Ουγγαρία	0	0	0	7	0		21-Μαρ
Τσεχία	0	0	0	0	0		25-Μαρ

Σημ.: Η χρωματική διαβάθμιση υποδηλώνει τη σημαντικότητα των μέτρων. Όσο σκουρότερο είναι το χρώμα τόσο μεγαλύτερη είναι η δυσκολία εφαρμογής του μέτρου.

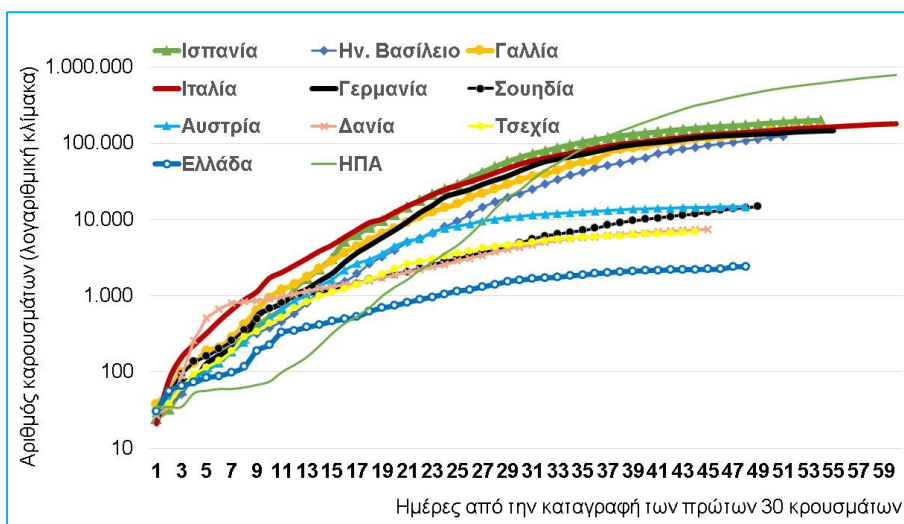

Με μειωμένη εθνική αποταμίευση, η αύξηση των επενδύσεων απαιτεί αυξημένες ξένες αποταμιεύσεις (μεγαλύτερο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών). Αυτό, βεβαίως, δεν μπορεί να συνεχισθεί παρά μόνο για κάποιο σύντομο χρονικό διάστημα, καθώς το ήδη υφιστάμενο δημόσιο χρέος είναι τεράστιο.

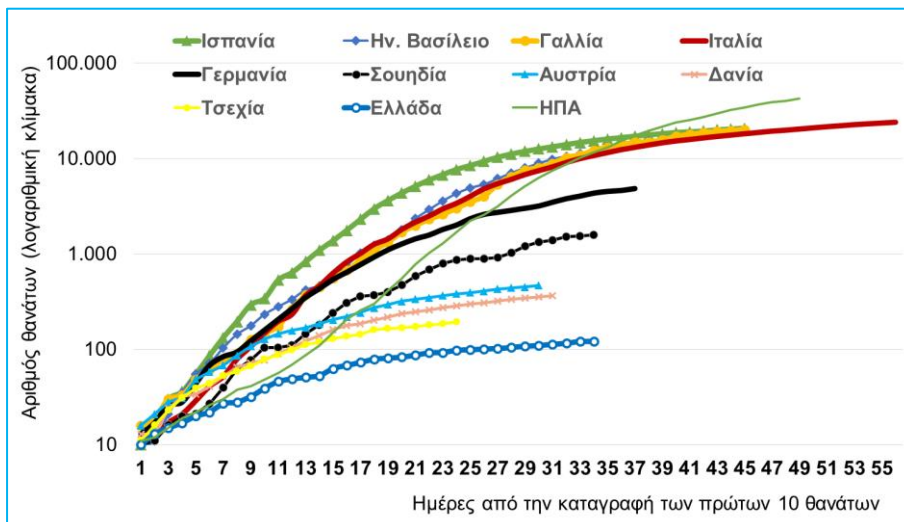
Δ04: Χρόνος διπλασιασμού των κρουσμάτων COVID-19 (*The Bridge Tank, Flattering the curve – A pan-European comparative analysis of the COVID-19 outbreak, Απρ. 2020*)

Δ05: Αριθμός επιβεβαιωμένων κρουσμάτων COVID-19 (*Worldometer, 22 Απρ. 2020*)

Δ06: Αριθμός θανάτων από τη νόσο COVID-19 (*Worldometer, 22 Απρ. 2020*)

Δ07: Αριθμός απασχολούμενων σε επιχειρήσεις που η λειτουργία τους έχει ανασταλεί με κρατική εντολή κατά κλάδο (ΕΛΣΤΑΤ, Μηνώω Επιχειρήσεων 2017 και Στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων σε αναστολή λειτουργίας λόγω της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού 2019 (COVID-19), 16 Απρ. 2020)

Κωδικός κλάδου	Περιγραφή	Σύνολο απασχολούμενων	Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε αναστολή λειτουργίας	%
ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ				
47	Λιανικό εμπόριο	413.494	145.336	35,1%
55	Καταλύματα	147.522	138.966	94,2%
56	Εστίαση	384.196	344.265	89,6%
59	Παραγωγή ταινιών, τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις, μουσικές εκδόσεις	8.716	1.196	13,7%
71	Αρχιτέκτονες, μηχανικοί	62.310	1.549	2,5%
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	13.699	3.372	24,6%
82	Δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς επιχειρήσεις	18.714	3.771	20,2%
85	Εκπαίδευση	345.915	311.117	89,9%
88	Κοινωνική μέριμνα	26.199	17.372	66,3%
90	Τέχνες και διασκέδαση	15.964	8.859	55,5%
91	Πολιτιστικές δραστηριότητες	2.867	2.227	77,7%
92	Τυχερά παιχνίδια	15.653	13.620	87,0%
93	Αθλητισμός	30.502	27.522	90,2%
94	Δραστηριότητες οργανώσεων	29.522	4.035	13,7%
96	Παροχή προσωπικών υπηρεσιών	53.035	39.891	75,2%
Σύνολο		1.568.308	1.063.098	67,8%
ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΕ ΜΗ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ				
A	Γεωργία, δασοκομία, αλιεία	516.082	...	...
B	Ορυχεία	5.722	...	...
Γ	Μεταποίηση	326.335	...	...
Δ	Ενέργεια	31.846	...	...
E	Παροχή νερού	17.113	...	...
ΣΤ	Κατασκευές	124.224	...	...
Z-47	Χονδρικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	283.329	...	...
H	Μεταφορά και αποθήκευση	178.495	...	...
I-59	Ενημέρωση και επικοινωνία (πλην κλάδου 59)	73.980	...	...
K	Τράπεζες, ασφάλειες	84.093	...	...
Λ	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	18.116	...	...
M-71	Επαγγελματικές υπηρεσίες (πλην κλάδου 71)	171.043	...	...
N-77-82	Υποστηρικτικές προς επιχειρήσεις δραστηριότητες (πλην κλάδων 77 και 82)	104.096	...	...
Ξ	Δημόσια διοίκηση	421.176	...	...
Π-88	Υγεία (πλην κλάδου 88)	234.948	...	...
Σ-94-96	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	19.293	...	...
Σύνολο		2.609.891	...	...
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		4.178.199	1.063.098	25,4%

Αναφορικά με τις επιχειρήσεις που η λειτουργία τους έχει ανασταλεί με κρατική εντολή, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αυτές αποτελούν το 14,6% του συνόλου (206 χιλ.) και το 25,4% των απασχολούμενων (1.063.098), που αποτελούν 2 στους 3 εργαζόμενους στους κλάδους με αναστολή λειτουργίας, ενώ 2.609. 891 εργαζόμενοι απασχολούνται σε επιχειρήσεις που δεν είναι σε αναστολή (Δ07). Οι επιχειρήσεις που είναι σε αναστολή λειτουργίας είχαν κύκλο εργασιών €6,4 δισ. το 2^ο τρίμηνο του 2019 και από αυτές το 1,4% έχει εξαγωγική δραστηριότητα, με ύψος εξαγωγών €488,5 εκατ. το 2019, και το 1,6% έχει δυνατότητα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών. Πιο συγκεκριμένα, σε αναστολή λειτουργίας βρίσκεται το 80-90% των επιχειρήσεων στους κλάδους των καταλυμάτων, της εστίασης, της εκπαίδευσης, και των δραστηριοτήτων άθλησης, διασκέδασης και ψυχαγωγίας, με το 90% και άνω των

Η προσθήκη μη παραγωγικού χρέους, για την αύξηση της κατανάλωσης και όχι των επενδύσεων, τείνει να επιβραδύνει τη μακροχρόνια ανάπτυξη και να δημιουργεί προσδοκίες για αδυναμία εξυπηρέτησης του χρέους.

απασχολούμενων τους σε αναγκαστική αργία (**Δ08**). Η περιφερειακή διασπορά των επιχειρήσεων σε αναστολή λειτουργίας αντανάκλα την διάρθρωση της παραγωγικής διαδικασίας στην επικράτεια, με τα νησιά να υφίστανται το μεγαλύτερο πλήγμα λόγω τουρισμού.

Επιβάλλεται η όσο το δυνατόν ταχύτερη επαναφορά της οικονομικής δραστηριότητας σε όσο το δυνατόν πιο κανονικές συνθήκες, σαφώς με συμμόρφωση στα υγειονομικά πρωτόκολλα, αναλαμβάνοντας, όμως, λελογισμένους κινδύνους και έχοντας πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι πρόκειται για μια διαδικασία μάθησης από τα σφάλματα, που γίνονται.

Δ08: Ποσοστό επιχειρήσεων σε αναστολή λειτουργίας και αντίστοιχο ποσοστό απασχολούμενων στους κλάδους για τους οποίους ισχύει η αναστολή λειτουργίας (*ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο Επιχειρήσεων 2017 και Στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων σε αναστολή λειτουργίας λόγω της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού 2019 (COVID-19), 16 Απρ. 2020*)

Αναφορικά με τις πιο πρόσφατες εξελίξεις:

- Ο **δείκτης οικονομικού κλίματος** κατέγραψε πτώση 3,8 μονάδων τον Μάρτιο του 2020 (στις 109,4 μονάδες από 113,2 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και 103 μονάδες τον Μάρτιο του 2019), κυρίως λόγω της σημαντικής επιδείνωσης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, ενώ οι προσδοκίες των επιχειρήσεων παρουσίασαν ηπιότερες μεταβολές. Σημειώνεται ότι η επίδραση της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων που λήφθηκαν δεν αποτυπώνεται πλήρως στους δείκτες του Μαρτίου, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των στοιχείων (περισσότερο από το 71% των απαντήσεων) συγκεντρώθηκε πριν τις 23 Μαρτίου 2020.
- Ο **δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης** διαμορφώθηκε στις -16,5 μονάδες από -4,8 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και -31,6 μονάδες τον Μάρτιο του 2019. Η πτώση αυτή προήλθε από την επιδείνωση των προβλέψεων των νοικοκυριών για την εξέλιξη της οικονομικής τους κατάστασης και της γενικότερης κατάστασης της χώρας το επόμενο 12μηνο. Αντίθετα, η πρόθεσή τους για αποταμίευση καθώς και για πραγματοποίηση σημαντικών αγορών (ηλεκτρικές συσκευές, οικιακό εξοπλισμό κλπ) δεν μεταβλήθηκε σημαντικά.
- Ο **δείκτης υπευθύνων προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση** διαμορφώθηκε στις 42,5 μονάδες τον Μάρτιο του 2020, καταγράφοντας πτώση 13,7 μονάδων. Η πτώση αυτή είναι η μεγαλύτερη που έχει καταγραφεί σε μηνιαία βάση από τον Ιούλιο του 2015, όταν είχε σημειωθεί πτώση 16,7 μονάδων. Κύριος παράγοντας της υποχώρησης ήταν η πτώση της ζήτησης από το εσωτερικό και το εξωτερικό, η οποία οδήγησε σε σημαντική μείωση της παραγωγής, των πωλήσεων και της απασχόλησης. Σημειώνεται ότι στην Κίνα ο δείκτης PMI, μετά από τη μεγάλη πτώση του Φεβρουαρίου 2020, τον Μάρτιο επανήλθε στο επίπεδο που βρισκόταν πριν από την κρίση της πανδημίας. Ανάλογη πορεία εκτιμάται ότι θα ακολουθήσει

Είναι σημαντικό ότι οι πολίτες, σε μια ασυνήθιστα σπάνια άσκηση ευπείθειας, συνεργάστηκαν με τις αρχές, στη μεγάλη πλειοψηφία τους, για την εφαρμογή του προγράμματος lockdown της οικονομίας. Και θα συνεχίσουν να το κάνουν και στα στάδια άρσης των περιορισμών, εφόσον επιβεβαιώνονται οι προσδοκίες τους για μια ασφαλή μετάβαση στη χωρίς αδικαιολόγητες οικονομικές θυσίες.

ο δείκτης και στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, με το κλίμα στη μεταποίηση να επανέρχεται σταδιακά σε κανονικά επίπεδα.

- Η **παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών** αυξήθηκε κατά +0,8% τον Φεβρουάριο του 2020, έναντι αύξησης +4,4% τον Φεβρουάριο του 2019, και κατά +3,3% το διάστημα Ιαν – Φεβ 2020, έναντι αύξησης +2,4% το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Η επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου της μεταποιητικής παραγωγής τον Φεβρουάριο του 2020 οφείλεται κυρίως στους κλάδους καπνού (-20,4%), μεταλλικών προϊόντων (-8,1%), βασικών μετάλλων (-4,4%), πλαστικών (-2,8%) και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού (-2,2%). Αντίθετα, θετικά συνέβαλε η παραγωγή τροφίμων (+1,9%), ποτών (+2,2%), ξύλου (+16,1%), φαρμάκων (+14,3%) και εξοπλισμού μεταφορών πλην οχημάτων (+27,8%). Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2020 οι σημαντικότερες αυξήσεις καταγράφονται στους κλάδους τροφίμων (+4,5%), χημικών (+4,0%), φαρμάκων (+9,3%) και μη μεταλλικών ορυκτών (+7,8%).
- Οι **εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα** συνέχισαν να κινούνται ανοδικά τον Φεβρουάριο του 2020, παρουσιάζοντας αύξηση +10,9% επιπλέον αύξησης +9,9% τον Φεβρουάριο του 2019. Συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2020 παρουσίασαν άνοδο +10,9%, κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης εξαγωγών τροφίμων (+18,9%), ιδίως λαδιού (+57,3%), και βιομηχανικών προϊόντων (+9,4%), ιδίως χημικών (+21,8%). Αντίθετα, οι εξαγωγές καυσίμων μειώθηκαν κατά -7,5% κατά το ίδιο διάστημα, ενώ η ραγδαία πτώση των τιμών πετρελαίου τον Μάρτιο του 2020 αναμένεται να επιδενώσει περαιτέρω το ισοζύγιο καυσίμων. Την ίδια ώρα, οι εισαγωγές χωρίς καύσιμα αυξήθηκαν κατά +3,6% και το εμπορικό έλλειμμα χωρίς τα καύσιμα περιορίστηκε κατά -5,8% και διαμορφώθηκε σε €2,7 δισ.
- Παράλληλα, κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2020 **το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών** διαμορφώθηκε σε €2,4 δισ., έναντι €2,2 δισ. κατά το αντίστοιχο διάστημα του 2019, καθώς η μικρή βελτίωση του ισοζυγίου αγαθών δεν αντιστάθμισε την επιδείνωση των λοιπών ισοζυγίων. Ειδικότερα, το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών περιορίστηκε λόγω της επιδείνωσης του ισοζυγίου μεταφορών (+2% στις εισπράξεις και +11,8% στις πληρωμές), καθώς και του ισοζυγίου λοιπών υπηρεσιών (-4,8% στις εισπράξεις και +3,7% στις πληρωμές). Αντίθετα, το ταξιδιωτικό ισοζύγιο βελτιώθηκε, με τις αφίξεις και τις σχετικές εισπράξεις να παρουσιάζουν αύξηση κατά +21,8% και +22,9% αντίστοιχα.
- Επιπρόσθετα, η **διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων στον Πειραιά** (προβλήτες II και III) σημείωσε πτώση -15,4% τον Μάρτιο του 2020 και -2,4% το 1^ο τρίμηνο του 2020, έναντι αύξησης +28,6% τον Μάρτιο του 2019 και +24,4% το 1^ο τρίμηνο του 2019. Η πτώση που κατέγραψε η διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων τον Μάρτιο οφείλεται στη μείωση των εργασιών στα κινεζικά λιμάνια λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Η επιστροφή της Κίνας στην κανονικότητα αναμένεται να εξομαλύνει την κίνηση στον Πειραιά τους επόμενους μήνες, αν και η μειωμένη ζήτηση στην Ευρώπη λόγω των μέτρων περιορισμού θα εξακολουθήσει να επηρεάζει αρνητικά.
- Ο **όγκος λιανικών πωλήσεων** κινήθηκε ανοδικά τον Ιανουάριο του 2020 σε όλες τις κατηγορίες καταστημάτων, με τον γενικό δείκτη πλην καυσίμων να καταγράφει αύξηση +7,9%, έναντι πτώσης -3,4% τον Ιανουάριο του 2019, ενώ η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται στα καταστήματα επίπλων και οικιακού εξοπλισμού (+19,5%).
- Ο **δείκτης όγκου στις κατασκευές** παρουσίασε μείωση -5,7% το 4^ο τρίμηνο του 2019, έναντι πτώσης -9,1% το προηγούμενο τρίμηνο και -8,4% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018. Η κατασκευή μεγάλων έργων υποδομών παρουσίασε ανάκαμψη (+1,6% το 4^ο τρίμηνο του 2019 έναντι -11% το προηγούμενο τρίμηνο και -13,6% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018), ενώ αντίθετα ο όγκος κατασκευών

